

בית משפט השלום בפתח תקווה

ת"צ 50602-04-24 חאיק נ' דור אלון ניהול מתחמים קמעונאיים בע"מ

תיק חיצוני:

מספר בקשה: 7

לפני כבוד השופטת זהבית אלדר

ליאור חאיק

המבקש

נגד

דור אלון ניהול מתחמים קמעונאיים בע"מ

המשיבה

פסק דין

1

2

3

א. רקע;

4

1. לפניי בקשה מוסכמת ומשותפת להסתלקות מתוגמלת של המבקש מבקשה לאישור תובענה ייצוגית בהתאם לסעיף 16 לחוק התובענות הייצוגיות, תשס"ו-2006 (להלן: "החוק").

6

7

2. בבסיס בקשת האישור ניצבת טענת המבקש כי המשיבה, שהינה הבעלים של רשת לשיווק מזון בשם AM:PM המונה כ-57 סניפים ברחבי הארץ, פעלה בניגוד להוראות סעיף 30א בחוק התקשורת (בזק ושידורים) התשמ"ב-1982 (להלן: "חוק התקשורת"), בכך ששיגרה אל נמענים רבים, כולל המבקש, דברי פרסומת באמצעות חשבוניות דיגיטליות שנשלחו לטלפון הנייד וזאת ללא הסכמה מפורשת מראש בכתב או בכלל של אותם נמענים.

12

13

3. ביום 5.2.25, הוגשה הבקשה נשוא החלטה זו בפני כב' השופט א' לוקשינסקי-גל, במסגרתה פורט הסדר ההסתלקות המוסכם, כדלקמן:

15

16

א. המשיבה מתחייבת להמשיך באופן שבו נקטה בעקבות קבלת הפניה מטעם המבקש - היינו, שטרם פתיחת החשבונית על ידי הלקוח תוצג הודעה המיידעת את הלקוח על אפשרותו לבחור לצפות בחשבונית עם תוכן שיווקי או בלעדיו (להלן: "מסך ההסכמה"). לאחר הצגת מסך ההסכמה תפתח החשבונית עצמה, בהתאם לבחירת הלקוח.

19

20

21

ב. הסכמה על מתן פיצוי שווה כסף ללקוחותיה השונים של המשיבה, כך שעד לא יאוחר מ-60 ימים מיום מתן פסק הדין תעניק המשיבה הטבה ללקוחותיה, בדמות הנחה למוצרים

22

בית משפט השלום בפתח תקווה

ת"צ 50602-04-24 חאיק נ' דור אלון ניהול מתחמים קמעונאיים בע"מ

תיק חיצוני:

- 1 הנמכרים בסניפיה השונים בסכום מצטבר של 125,000 ₪ (כולל מע"מ), למשך שלושה
2 חודשים או עד מועד ההגעה לסכום ההטבה המוסכם, לפי המוקדם. (להלן:
3 "ההטבה"). ההטבה תינתן באופן שהמשיבה תמכור מוצרים במחיר הנמוך לפחות ב-10%
4 מהמחיר בו הם נמכרו לצרכנים, כאשר המחיר ממנו תיגזר ההנחה כאמור יחושב בהתאם
5 למחירים הממוצע של המוצרים בשלושת החודשים שלפני מתן ההטבה, כפי שנמכרו בפועל
6 לצרכנים.
- 7
8 ג. המשיבה מתחייבת, כי אם לא ימומש סכום ההטבה בתוך שלושה חודשים כאמור, יתרת
9 המימוש תיתרם לעמותות באמצעות מוצרים הנמכרים בסניפיה של המשיבה בהתאם לשווי
10 לצרכן. התרומה תינתן עד לא יאוחר מ-45 ימים ממועד תום תקופת המימוש כמפורט
11 בסעיף ב' לעיל.
- 12
13
14 ד. בשים לב לעובדה שבעקבות פניית המבקש ניאותה המשיבה להסדיר ולשנות את אופן שיגור
15 דברי הפרסומת באמצעות חשבונות ללקוחותיה, ולאור הטרחה ושעות העבודה שהושקעו
16 על ידי המבקש ובא כוחו בהליך דנו, הן בהכנת הפנייה המקדימה ובהגשת הבקשה לאישור,
17 במו"מ שנערך בין הצדדים ובהכנת בקשת ההסתלקות - הסכימו הצדדים, כי בכפוף לאישור
18 בקשת ההסתלקות ולדחיית תביעתו האישית של המבקש, תשלם המשיבה למבקש סך של
19 9,000 ₪ בגין גמול אישי וסך של 18,000 ₪ בתוספת מע"מ כדין (כנגד חשבונית מס כדין),
20 כשכר טרחה לבא כוחו.
- 21
22 4. ביום 8.4.25, ניתנה החלטת כב' השופט לוקשינסקי-גל, לפיה נתבקשו הצדדים למתן הבהרות
23 כדלקמן: האם הצעה ללחוץ על קישור שבו יתקבל תוכן שיווקי אינה מהווה כשלעצמה "דבר
24 פרסומתי" על פי סעיף 30א(3) לחוק התקשורת; האם העובדה שסעיף 30א(ב) לחוק התקשורת
25 החריג במפורש הצעה לקבל דברי פרסומת הנשלחת לבית עסק, ולא החריג משלוח הצעה כזו
26 לאדם פרטי, אין משמעה שלא ניתן לשגר לאדם פרטי הצעה כאמור מבלי לקבל את הסכמתו
27 לכך מראש; האם התנהלות המשיבה, המבקשת את רשות הלקוח לקבל את החשבונית בהודעה
28 טלפונית, אולם לכאורה היא עושה כן מבלי להודיע לו שביחד עם החשבונית יישלח אליו דבר
29 פרסומתי וממילא גם מבלי לאפשר לו לסרב לכך, אינה נכנסת לגדרי החריג המופיע בסעיף
30 30א(ג)(1) לחוק התקשורת המתיר, על אף הוראות סעיף קטן (ב), לשגר דברי פרסומת ללא
31 הסכמת הנמען בהתקיים מספר תנאים מצטברים.
- 32

בית משפט השלום בפתח תקווה

ת"צ 50602-04-24 חאיק נ' דור אלון ניהול מתחמים קמעונאיים בע"מ

תיק חיצוני:

- 1 5. ביום 18.5.25 וכן ביום 19.5.25, הוגשו התייחסויות המשיבה והמבקש ביחס להבהרות הנ"ל
2 שהתבקשו, במסגרתן חזרו הצדדים על בקשתם לאשר את בקשת ההסתלקות המתוגמלת כפי
3 שהוגשה על ידם.
4
- 5 6. המשיבה חזרה ופירטה במסגרת הבהרה שהגישה את הפרקטיקה בה היא נוהגת כיום, לפיה
6 במעמד הרכישה נשאל הלקוח בקופה האם הוא מעוניין לקבל את החשבונית באמצעות מסרון
7 לטלפון הנייד או האם הוא מעוניין כי זו תודפס לו על נייר. ככל שהלקוח מעוניין לקבל את
8 החשבונית למכשיר הטלפון הנייד, מוסר הלקוח את מספר הנייד שלו ואז נשלחת אליו הודעה
9 באמצעות מסרון. לחיצה על הקישור במסרון פותחת את מסך ההסכמה, בו נשאל הלקוח
10 באופן מפורש, ללא כל מלל ומידע אחר ונוסף, האם הוא מעוניין לקבל תכנים שיווקיים ובכלל
11 זה לצפות בחשבונית עם תוכן שיווקי או אם לאו, כאשר רק הלקוח הוא זה שיכול לבחור על
12 מה הוא מעוניין ללחוץ. המשיבה הבהירה עמדתה לפיה מסך ההסכמה כשלעצמו אינו מהווה
13 "דבר פרסומתי", שאם לא כן ייבצר מעגל שוטה לפיו לעולם הצעה להימנות על רשימת דיור
14 תחשב כהפרה של חוק התקשורת. לטענת המשיבה, הוראת סעיף 30א(א)(3) לחוק התקשורת
15 אינו רלבנטי לענייננו שכן מסך ההסכמה אינו כולל הצעה לנמנע ליצור קשר עם מספר טלפון
16 או כל אמצעי אחר לצורך קבלת מסר כלשהוא. כמו כן הנוסח של מסך ההסכמה אינו מעודד
17 דווקא לחיצה על האפשרות לקבל החשבונית עם תוכן שיווקי. עוד לטענת המשיבה, הסיפא
18 הקבועה בסעיף 30א(ב) לחוק התקשורת אינה רלוונטית לענייננו, גם לא על דרך ההיקש, זאת
19 מאחר והוראה זו מתייחסת למקרים שונים מענייננו, בהם מפרסם מעוניין לפנות לבתי עסק
20 לצורך שיווק עסקו גם אם לא היתה כל התקשורת קודמת בין השניים, בעוד שבענייני הפנייה
21 מטעם המשיבה אינה מנותקת מההתקשורת העסקית עם הנמנעים שהינם לקוחות שבחרו
22 להיכנס לאחד מסניפי המשיבה ולבצע רכישה וכן למסור מיוזמתם את מספר הטלפון לצורך
23 קבלת החשבונית והמשיבה נתנה בידיהם את אפשרות הבחירה במסגרת מסך ההסכמה.
24 לטענת המשיבה פעולה זו אינה שונה מפעולה בה צרכן מבצע רכישה מרחוק באמצעות אתר
25 אינטרנט ואגב הרכישה המפרסם מבקש מהצרכן לזמן האם ברצונו לקבל תכנים שיווקיים. כן
26 לטענת המשיבה, ענייננו אינו בחריג הקבוע בהוראות סעיף 30א(ג) לחוק התקשורת ולגישת
27 המשיבה היא מקיימת את הוראת סעיף 30א(ב) לחוק התקשורת. יחד עם זאת, טוענת המשיבה
28 כי התנהלותה יכולה להיכלל גם במסגרת הוראות החריג הקבועות בחוק התקשורת. זאת
29 מאחר והלקוח שביצע רכישה וביקש לקבל החשבונית לטלפון הנייד לא מקבל כל תוכן שיווקי
30 לפני שניתנת לו הזדמנות לסמן באופן אקטיבי כי הוא אינו מעוניין לקבל תכנים שיווקיים.
31 במסגרת זו נאמר לו כי הוא יכול לקבל תכנים שיווקיים אם יבחר בכך באופן אקטיבי.
32
- 33 7. בהתאם להבהרות שניתנו על ידה, סבורה המשיבה כי הפרקטיקה בה היא נוקטת בעקבות
34 הגשת הבקשה לאישור, עולה בקנה אחד עם הוראות הדין וחוק התקשורת.

בית משפט השלום בפתח תקווה

ת"צ 50602-04-24 חאיק נ' דור אלון ניהול מתחמים קמעונאיים בע"מ

תיק חיצוני:

1

2 8. במסגרת ההבהרה שהוגשה מטעמו, שב המבקש והזכיר כי בעקבות מוצדקות בקשת האישור
3 שהגיש, התחייבה המשיבה לשנות את דרכיה ולפצות את חברי הקבוצה ומשכך יש לראותה
4 בבחינת "מודה ועוזב ירוחם". כן ציין כי בקשת הצדדים נסמכת על פסיקות קודמות של בתי
5 המשפט במקרים דומים, שם הסתפק בית המשפט בהתחייבות המשיבה לעדכן את לקוחותיה
6 שהם יקבלו פרסומות יחד עם החשבונית החודשית ושניתן לסרב לכך בדרכים המקובלות, בעוד
7 שבמקרה דנן, בהתאם להסכמה בבקשת ההסתלקות, המשיבה תבקש באופן מפורש מראש את
8 אישור הלקוחות לקבלת פרסומות בחשבונית, להבדיל מעדכונם. כן הפנה המבקש לכך שמדובר
9 בפרקטיקה נהוגה בעסקאות מכר מרחוק שמבוצעות באמצעות האינטרנט.

10

11 **ב. דיון והכרעה;**

12

13 8. לאחר עיון בכתבי הטענות, ההבהרות שהגישו הצדדים ובחינת הטענות, נחה דעתי כי בקשת
14 ההסתלקות המוסכמת עומדת בדרישות החוק. זאת מן הנימוקים שלהלן.

15

16 9. הפרקטיקה החדשה בה נוקטת המשיבה הינה כדלקמן:

17

18 בטרם פתיחת החשבונית שנשלחה ללקוח בהודעת המסרון, בהתאם להסכמתו ולאחר שמסר
19 את מספר הטלפון הנייד שלו במעמד הרכישה, ייפתח מסך ההסכמה ובו הודעה המיידיעת את
20 הלקוח על אפשרותו לצפות בחשבונית עם תוכן שיווקי או בלעדיו. לאחר מסך ההסכמה, תפתח
21 החשבונית בהתאם לבחירת הלקוח (ראו סעיף 11 ונספח 1 לבקשה נשוא החלטה זו).
22 הלכה למעשה, "מסך ההסכמה" אינו שולח תוכן שיווקי בפועל, אלא מציג ברירה יזומה ללקוח
23 לבחור האם לקבלו.

24

25 חוק התקשורת אוסר על שליחת "דבר פרסומות" ללא הסכמה מראש, אולם אינו אוסר על מתן

26

27 בחירה יזומה מצד הלקוח האם לקבל אותה.
28 בפסיקה הודגש כי השאלה היא מה נשלח בפועל, ובענייננו - עסקינן בהודעה שירותית בלבד
29 (גישה לחשבונית), כאשר הקישור המופיע בה לא כולל פרסומות, אלא מאפשר ללקוח לבחור
30 האם הוא מעוניין לקבלה.

31

32 כמו-כן, בתצוגת מסך ההסכמה, לא תמצא תוכן שיש בו עידוד סמוי ללחוץ על האפשרות של
33 חשבונית עם תוכן שיווקי, אלא שקיפות והפרדה מלאה בין התוכן השירותי לפרסומי, ומכאן
34 שאינו נכנס לגדרי החלופה של סעיף 30א(א)(1) לחוק התקשורת.

35

36 בנסיבות העניין, הותרת בחירה יזומה מצד הנמען - כמוה כהסכמה מדעת.

37

בית משפט השלום בפתח תקווה

ת"צ 50602-04-24 חאיק נ' דור אלון ניהול מתחמים קמעונאיים בע"מ

תיק חיצוני:

- 1 10. בנסיבות אלה, "מסך ההסכמה", היינו, ההצעה ללחוץ על קישור שבו יתקבל תוכן שיווקי אינה
2 מהווה כשלעצמה "דבר פרסומת" על פי סעיף 30א(א)(3) לחוק התקשורת.
3
- 4 11. משנמצא כי "מסך ההסכמה" אינו מהווה "דבר פרסומת", ממילא אין צורך להידרש לחריגים
5 הנזכרים בסעיפים 30א(ב) ו- 30א(ג)(1) לחוק התקשורת.
6
- 7 12. לפיכך, הפרקטיקה החדשה בה נוקטת המשיבה, עקב פניית המבקש, עומדת בדרישות חוק
8 התקשורת.
9
- 10 13. לאחר עיון בכלל כתבי הטענות וההבהרות שהוגשו במסגרת ההליך, מצאתי כי הבקשה סבירה
11 ועומדת בתנאי סעיף 16 לחוק תובענות ייצוגיות. ההסדר שבפני ממלא אחר דרישות החוק והוא
12 הסדר ראוי, הוגן, סביר ומתחשב בעניינם של חברי הקבוצה.
13
- 14 14. למעשה, ההסדר שהושג אינו שונה מהותית מהסדרים שניתנו בתביעות ייצוגיות דומות (ראו
15 למשל ת"צ (מחוזי מרכז) 34780-03-17 מאור בן דוד נ' הוט - מערכות תקשורת בע"מ (נבו
16 4.6.2018), ת"צ (שלום ת"א) 39200-04-17 יונתן גרי נ' אס.בי.אן. הלבשה בע"מ (נבו
17 25.4.2017)).
18
- 19 15. בהתאם לאמור, ניתן בזאת אישור לבקשה המוסכמת והמשותפת להסתלקות מתוגמלת של
20 המבקש מהבקשה לאישור תובענה ייצוגית בהתאם לסעיף 16 לחוק תובענות ייצוגיות.
21
- 22 16. אשר לפסיקת גמול ושכר טרחה ;
- 23 סעיף 16(א) לחוק תובענות ייצוגיות קובע כדלקמן :
24 "16. (א) מבקש, תובע מייצג או בא כוח מייצג, לא יסתלק מבקשה לאישור או מתובענה
25 ייצוגית, אלא באישור בית המשפט, וכן לא יקבל, במישרין או בעקיפין, טובת הנאה מהנתבע
26 או מאדם אחר בקשר להסתלקותו כאמור, אלא באישור בית המשפט; בהחלטתו אם לאשר
27 טובת הנאה כאמור, ישקול בית המשפט את אלה :
28 (1) אם הבקשה לאישור ההסתלקות הוגשה לפני שאושרה התובענה הייצוגית – האם
29 התובענה הראתה עילת תביעה לכאורה ;
30 (2) התועלת שהביאה הבקשה לאישור או התובענה הייצוגית לחברי הקבוצה."
31
- 32 17. מטרת הוראות החוק למנוע תופעות של תביעות סרק "מתוגמלות", שהן למעשה תביעות סרק
33 שהגוף הנתבע מעדיף לסלקן תמורת תשלום שכר טרחה וגמול לתובע, המבקש, בהיקפים

בית משפט השלום בפתח תקווה

ת"צ 50602-04-24 חאיק נ' דור אלון מתחמים קמעונאיים בע"מ

תיק חיצוני:

- 1 נמוכים למדי, חלף ניהול הליך משפטי, גם כאשר אין ממש בתובענה הייצוגית. בנוסף, למנוע
2 מחיקתן של תביעות מוצדקות מתוך רצון של התובע המייצג לגרוף רווח קל לכיסו על חשבון
3 טובתה של הקבוצה.
4
- 5 18. בבוא ביהמ"ש לדון בבקשת הסתלקות "מתוגמלת", על בית המשפט לבחון ראשית אם
6 התובענה הראתה עילת תביעה לכאורה, קרי לוודא כי אין מדובר בתביעת סרק, ושנית על בית
7 המשפט לתת דעתו לתועלת שהביאה בקשת האישור או התובענה הייצוגית לחברי הקבוצה.
8 על בית המשפט להתרשם כי לקבוצה צמחה תועלת קונקרטי ורלוונטית כתוצאה מההליך.
9
- 10 19. הכלל הוא שאין לפסוק גמול ושכר טרחה לתובע המייצג ולבא כוחו במסגרת של הסתלקות
11 מבקשה לאישור תובענה ייצוגית, וכי הסתלקות מתוגמלת הינה אפשרית, אך היא החריג לכלל
12 ויש להיעתר לבקשות בנדון רק במקרים מתאימים. (ע"א 8114/14 מרקיט מוצרי ייעול בע"מ
13 נ' סונול ישראל בע"מ (פורסם בנבו, 5.8.2018)).
14
- 15 20. במקרים שבהם מגיע בית המשפט למסקנה כי מתקיימים תנאי סעיף 16(א) לחוק וכי יש מקום
16 לפסיקת גמול ושכר טרחה במסגרת של הסתלקות, יש לבחון לעניין היקף הגמול, את עצמת
17 התקיימות תנאי סעיף 16(א) וכן את מידת העמידה בעקרונות המנחים הקבועים בסעיפים 22
18 ו- 23 לחוק, ובכללם, הטרחה והסיכון שהיו מוטלים על המבקש ועל בא כוחו בהגשת ההליך,
19 מידת החשיבות הציבורית של התובענה, מורכבות ההליך, ואופן ניהולו. אין מדובר ברשימה
20 ממצה של שיקולים, ופסיקת הגמול ושכר הטרחה נתונה לשיקול דעת הערכאה הדיונית
21 בהתאם למכלול נסיבות המקרה הקונקרטי.
- 22
- 23 21. ומן הכלל אל הפרט – התובענה דן הראתה עילת תביעה לכאורה והייתה מוצדקת שכן
24 המשיבה שלחה דברי פרסומת לנמענים, בניגוד להוראות חוק התקשורת, ובעקבות פניית
25 המבקש המשיבה ביצעה שינויים אשר עולים בקנה אחד עם הוראות החוק החל בכל הקשור
26 לשליחת דבר פרסומת, באופן הצופה פני עתיד. שעה שכך, התועלת שהושגה בבקשת
27 ההסתלקות לחברי הקבוצה, הן במתן ההטבה הכספית והן בהסדרה לעתיד, הינה ממשית
28 ורלבנטית.
29
- 30 22. בענייננו הסכימו הצדדים, כי בכפוף לאישור בקשת ההסתלקות ולדחיית תביעתו האישית של
31 המבקש, תשלם המשיבה למבקש סך של 9,000 ש"ח בגין גמול אישי וסך של 18,000 ₪ בתוספת
32 מע"מ כדין (כנגד חשבונית מס כחוק) כשכר טרחה לבא כוחו, תוך 30 יום מיום מתן תוקף של
33 פסק דין לבקשה המוסכמת נשוא החלטה זו.

בית משפט השלום בפתח תקווה

ת"צ 50602-04-24 חאיק נ' דור אלון ניהול מתחמים קמעונאיים בע"מ

תיק חיצוני:

- 1
2 23. בנסיבות העניין, בהתחשב בטרחת המבקש, שהינו עו"ד במקצועו וכן בהתחשב בשלב בו מצוי
3 ההליך ובתועלת הטמונה במתווה המוסכם, סבורני כי סכומי הגמול ושכר הטרחה סבירים
4 ועומדים ביחס הולם לשיעור הפיצוי לציבור ולתועלת לחברי הקבוצה, הן ביחס לעבר והן ביחס
5 לעתיד ומשכך אני מאשרת את הסכמת הצדדים לעניין הגמול למבקש ושכר טרחת בא כוחו.
6
7 24. משאין בהסתלקות המבוקשת משום מעשה בית דין, בהיעדר נסיבות מיוחדות המצדיקות
8 זאת, ובהתחשב בשלב המוקדם של ההליך, לא מצאתי כי יש צורך באיתור תובע חלופי או
9 בפרסום הודעת ההסתלקות [לעניין אי פרסומן של הסתלקויות בהתאם לשיקול דעת בית
10 המשפט ראו: ת"צ (ת"א) 13675-03-09 דניאל מישורי נ' דקלה חברה לבטוח בע"מ (פורסם
11 בנבו, 28.12.2010); ת"צ (מרכז) 24356-04-10 בלהה הר-עוז נ' כלל בריאות חברה לביטוח
12 בע"מ (פורסם בנבו, 22.12.2010)].
13
14 25. באשר לבקשת הצדדים לפטור אותם מתשלום המחצית השנייה של אגרת המשפט, לאור השלב
15 המוקדם בו הסתיים ההליך, ניתן פטור מתשלום החלק השני של האגרה.
16
17 ג. לסיכום;
18
19 26. מאושר בזאת הסדר ההסתלקות שהוסכם בין הצדדים.
20 לפיכך, הבקשה לאישור תובענה ייצוגית נמחקת, ותביעתו האישית של המבקש נדחית.
21
22 27. המשיבה תשלם למבקש גמול בסך של 9,000 ₪, ולבא כוח המבקש שכר טרחה בסך של 18,000
23 ₪ בצירוף מע"מ – אשר מחציתם ישולמו תוך 14 יום ממועד מתן פסק הדין והיתרה תוך 14
24 יום מהודעת המשיבה בדבר השלמת התחייבויותיה כאמור בבקשת ההסתלקות.
25
26 28. לאור השלב המוקדם בו הסתיים ההליך, ניתן פטור מתשלום החלק השני של האגרה.
27
28 29. בנסיבות העניין לא מתקיים צורך להורות על איתור תובע ייצוגי חלופי ואף לא על פרסום
29 ההסתלקות מעבר לפרסום המתבצע בפנקס התובענות הייצוגיות ובמאגרים המשפטיים,
30 בהתאם לסעיף 16(ד)(1) לחוק.
31
32 30. אין צו להוצאות.
33

בית משפט השלום בפתח תקווה

ת"צ 50602-04-24 חאיק נ' דור אלון ניהול מתחמים קמעונאיים בע"מ

תיק חיצוני:

31. התיק ייסגר.

32. למזכירות - ייקבע ת.פ. לעיוני להודעת המשיבה בעוד 6 חודשים.

המזכירות תשלח פסק הדין לצדדים.

ניתנה היום, כ' סיוון תשפ"ה, 16 יוני 2025, בהעדר הצדדים.

זהבית אלדר, שופטת

12
13

